

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ

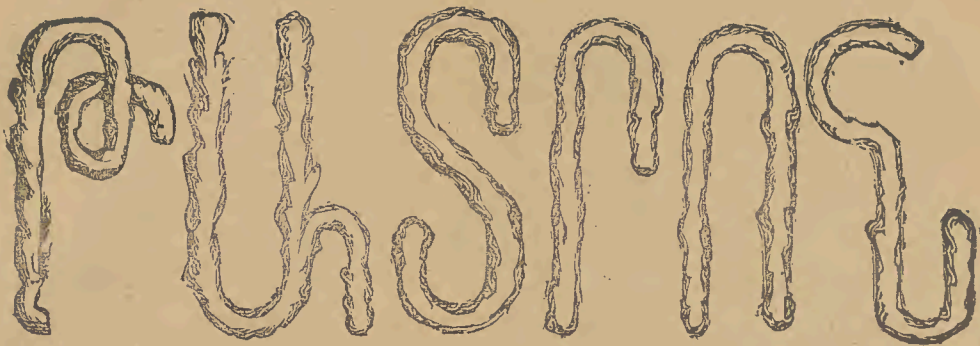
ԳՈՒՍՈՒՍՑ ՀԱՄԱՐ

52 ԹԵՐԹ 2 1/2 ՄԷՃԻՄ
ԿԱՆԻՍԻԿ

ԳՐԱՍԵՆՆԱԿ

Սուրբ Գրքի Տաճարի Մեջ Կարգված Երկրորդ Դասի Թիւն Գ

Ճանաչող Ժողովը չի վճարված
Նամակ չընդունվիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ

ԳՈՒՍՈՒՍՑ ՀԱՄԱՐ

52 ԹԵՐԹ 2 ՄԷՃԻՄ
ԿԱՆԻՍԻԿ

ԳՐԱՍԵՆՆԱԿ

Սուրբ Գրքի Տաճարի Մեջ Կարգված Երկրորդ Դասի Թիւն Գ

Դուրսէն եկած ձեռագիրները
Եւ չեն տրվիր:

Կ. ՊՈԼԻՍ 1876 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 24

Մենք բաժանորդները որոնց բաժանորդագրութեան պայմանագրով լրանալու մօտէ կաղաչվին վճարել նոր բաժանորդագրութեան կը փափաքին թերթերնուս նորէն ընթերցող լայնու պատիւն ընել զմեզ:

Կրկնութիւն: . . . Կրկնութիւն: . . . Կրկնութիւն: . . .

Գու առանձնապէս շատ սիրեցի ո՛վ Պիսմարք. կը խնդրեմ որ, եթէ ձեռնարկութիւն չըլլար, անգամ մ'ալ կրկնես առ ըրած խօսքերդ:

Կրկնութիւն: . . .
Սըստթ . . . լուռութիւն . . . մտիկ ընենք:

“Յոյսերնիդ բոլորովին մի՛ կտրէք. կրնայ ըլլալ որ խաղաղութիւնը պահվի:”
Լեզուդ սիրեմ. շարունակէ՛:

“Դու եթէ պատերազմ հրատարակվի, հաւանականաբար Ռուսիա ու Թուրքիա քիչ ատենէն պիտի հոգնին. այն ատեն պիտի միջամտեմ ես և պիտի յաջողեմ աւելի արդիւնք ձեռք բերել:”

Դմ կարծիքս ալ աս է. չը հոգնած մարդու խօսք հասկցունելը քիչ մը դժուար է: Դարունակէ՛, կաղաչեմ:

“Այսօր Ռուսիոյ խրատ տալը անօգուտ է:”
Այդպէս է, խօսք չը հասկնար:

“Եթէ Աւստրիա ստիպվի կուռն մասնակցել ու իր գոյութեանը մնացած մը տեսնելի՛ իմ պարտքս է իմ բարեկամ Աւստրիոյ ապագան ապահովել:”

Խեղճին անանկ ապտակ մը զարկիր որ մատուցներուդ նշանները Ֆրանսուս Ժօզէֆին երեսներուն վրայ դեռ կեցած են: Դարունակէ՛:

“Աւստրիա չէ այնչափ տկար որչափ որ կը կարծվի:”

Այո՛, այնչափ տկար է որչափ որ չը կարծվիր . . .

Դեռ առջի օրը այս իշխանը Ռուսիոյ համակիր ըլլալը կը յայտնէր, այսօր ալ Աւստրիոյ, իւր բարեկամին, ապագան ապահովելու խօսք կուտայ:

Իր բարեկամին, Աւստրիային, ապագայն պիտի ապահովէ . . . Պիսմարք . . . սա Պիսմարք . . . մեր ճանչցած Պիսմարք . . .:

Այս խօսքը Աւստրիոյ համար բարեգուշակ չէ. արդեօք խեղճին ապագայն ինդրոյ կա՞րգը կուզէ անցունել Պիսմարք . . . դուն ի՞նչ կըսես, եղբայր Մարտին:

Ե՞ս ինչ կըսեմ, ես կըսեմ որ Պիսմարքին սա ապագայս առ ուսանել ըսելը գինեմոյի մը սոցլն ուսանել ըսելն մազի չափ տարբերութիւն չունի:

Պիսմարք, որ անուամբ միայն լրագիր է, այս օրերս նորէն բաժանորդ մտաւ, որովհետեւ նորէն սկսաւ առանց խորհելու և գատելու խօսիլ:

Պաք պէյը պարտաւոր է, կարծենք, այս Պիսմարքին օրացոյցէն կամ բաժանորդ ամիսը վերցունել կամ րամազանի մէջ Պիսմարքին

վերցունել. որպէս զի իր պաշտօնը հաւատարմաբար կատարած ըլլայ . . . Պաք պէյը:

Պիսմարք լրագրին անպատեհ խմբագիր Ալի Էֆէնտի Տրապիզոնի ծանուցեալ խառնի վրայ յօդուած մը հրատարակելով առանց կարմիրելու կըսէ թէ յանցաւոր պաշտօնեայն միայն ապտակ մը դարկած է և ուրիշ բան մը ըրած չէ, մինչդեռ քննութիւնը հաստատած է որ խառնի մասին զրկածները ստոյգ են:

Պիսմարք այդպէս խօսելովը ճշմարտութիւնը չի փորձել հասկնալ. Գր. միայն Հայ Ժողովրդեան մէջ իր կրօնայնայ թէ՛ Տպագրական ճշմարտախօս հայ խմբագիրները կը պահանջէ որ ստախօս թիւրք լրագրաց աչք կը դնէ:

Փափաքելի էր որ Տպագրական տեսչութիւնը ժողովրդեան մէջ ծագելիք այս համաշուրջ ժամ առաջ մեռցունէր . . .:

Աստուածդ սիրես, շիտակ զրուցէ՛, Պ. կլատթթըն, սա Պուլղարաց վրայ հրատարակած տետրակէդ քանի՞ հազար ոսկի վաստը կեցար: Մի՛ պահեր ինձմէ, համոզված եմ ես որ աղէկ ստակ կտրեցիր. որովհետեւ եթէ մնաց ըրած ըլլայիր հիմայ ալ Յունաց ինդրոյն վրայ բան մը գրելու չէիր պատրաստվեր:

Աթէնքի Համալսարանի տնօրէն Պ. Գօքի. նստին զրկած նամակիդ մէջ հետեւեալ տողերը կարդացի:

“Կապահովեմ զձեզ թէ ձեր խնդիրը յոյժ կը զբաղեցունէ իմ միտքս: Միտք ունիմ այս նկատմամբ բան մը գրել և կը յուսամ թէ պարագայ տեղը աշխատած չը պիտի ըլլամ,” ու մտքէս ըսի:

— Եղբայր կլատթթընը քանի մը հազար ոսկի ալ մէկդի պիտի նետէ:

Պ. կլատթթըն, Յունաց վրայ գրելիքդ գրէ՛ ըմբօլ ու Հայոց վրայ ալ բան մը գրէ՛: Ասկից տեղեկութիւններ կուտամ ես քեզի, բայց բաժին մ'ալ ինձի տալու ես: Ետքը գործերնուս գայ նէ՛ Հրէից վրայօք ալ տետրակ մը կը հանենք, քիչ մ'ալ անկից կը շահինք, բարի եկար, հազար բարի:

Եթէ գործերնիս յաջողի՛ մէկ ազգին վրայ երկերկու տետրակ կը հրատարակենք, ամեն օր կը հրատարակենք:

Այս մասին խորհէ՛, Պ. կլատթթըն, և կարծիքդ ինձի հաղորդէ որ սա խնդիրները չը վերջացած քիչ մը գործ տեսնենք:

Ձերքէսներն ալ Ասիա փոխադրվելու են եղեր . . .

Չարը չը մտնար այս խօսքը կրկնելու ամեն անգամ որ Գրիստոնէից վիճակին բարեւոյնը վրայ խօսիլ կը հաճի, բայց կը մտնայ ըսելու թէ Ասիոյ Հայերը ո՛ւր փոխադրվելու են:

Եթէ Չարը բարեհաճէր գիտնալ թէ Հայերն ալ քրիստոնեայ են՝ այս առաջարկութիւնը չպիտի ընէր, որովհետեւ անով աւելի չէրքէսներուն վիճակը բարւոյնացած կըլլայ քան թէ Գրիստոնէից:

Արդեօք Տէրն մեր Յիսուս Եւրոպայի Գրիստոնէից վրայ աւելի՞ համակրութիւն ու-

նէր որ իւր երեսփոխանը, Չարը, միմիայն Եւրոպայի Գրիստոնէից վիճակը նկատողութեան կառնէ:

Հարկաւ գետապանաժողովին մէջ այս կէտքն ալ պիտի պարզվի:

Պուլղարիոյ նախարարութեան անգամ ներք գործերնին գիտցող մարդիկ են եղեր. անանկ յանցանքներ գործած են որոց համար դեռ պատիժ մը սահմանված չէ եղեր օրինագրին մէջ:

Յունաստան . . . ահա քեզի յանցանք գործելու քաղաք. եթէ մեր պաշտօնեայններն ոմանք առաջուց գիտնային այս գաղտնիքը՝ Յունաստան կը լքելէն ու հոն պաշտօն կը վարէին: Հիմա ալ կրնան երթալ, որովհետեւ ո՛ր դիտէ սրչափ պատիժնին չսահմանված յանցանքներ կան տակաւին հոն, որոնք ասկից վերջը պիտի գործըլին և չպիտի պատժըլին:

Ներվի մեզ հարցունել թէ արդեօք կաշառակերութեան համար պատիժ սահմանված է Յունաստանի մէջ . . .

ԵՐԿՆԵՆ ԱՃԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԷ

Երկու օր յառաջ դաշտին մէջ կերթայի: Ընդարձակ էր դաշտը: Ասիոյ անդին իրարմէ բաւական հեռու տասնի չափ ծառեր կը բարձրանային և կարծես երկինքը համբուրել կուզէին, ինչպէս որ կըսեն երբեմն բանաստեղծները:

Ձեռքերս կռնակիս վերայ կապած, աչքերս գետինը խոնարհած, կը քալէի: Տեսակ մը հաճոյք կ'զգայի աշնան ցուրտ հովերուն երկրին երեսը սրկած դեղին և կէս մը դեղին տերեւները համբլուր: Կարգ մը մարդիկ կան որ միշտ կը համբնեն: Փողոցները քալած ատեննին, սալայտառակին քարերը կը համբնեն, մէկուն հետ խօսած ատեննին, եթէ պիտի ունի՝ պիտի թելերը, եթէ չունի՝ արտեւաւ նունքներուն կամ յօնքերուն թելերը, եթէ ատոնք ալ չունի իրենց հետ խօսողը՝ ականջին ծաղկերը կամ ճակատին խորշումները կը համբնեն. չոգենաւ նստին նէ, մէջի մարդիկ ներք, նաւակով երթան նէ, երկինքին ամպերը, եկեղեցի երթան նէ, հոն եղած մոմերը կը համբնեն ու կը համբնեն, վերջապէս ոչ ինչ կրնայ աղատիլ անոնց համբնելու կատաղութենէն:

Շիտակը զուրցելով, ես այդ ծառն չունիմ, սակայն չեմ գիտեր ինչ բան զիս կը դրդէր որ այն օրը այդ տերեւները համբնեմ:

Մինչդեռ այսպէս ծանր ծանր յառաջ կերթայի, գլխուս վերայ թեթեւ շորդիւն մը լսեցի և նոյն միջոյնի գլորած թուղթ մը անկաւ ոտքերուս առաջ:

Թուղթը բռնելէ յառաջ, ինչպէս որ բնական է, չորս կողմս նայեցայ, յետոյ վեր նայեցայ, հասկնալու համար թէ ո՛ւրկէ կուգար թուղթը. չորս կողմս մարդ չկար, վերն ալ չէր կրնար ըլլար, որովհետեւ դաշտին մէջ մէջ էի: Չարմացած, ինձ ամենէն մօտ եղող ծառի մը ոտքը գացի, տեսնելու համար թէ

արդեօք մէկը, ծառի մը վերայ պահուած, խաղալ ուղտի էր իմ անմեղ և գլխիկոր շրջ շաղալութեան հետ. հոն ալ մէկը չկար, ուրով համոզուեցայ թէ այդ թուղթը երկինքէն կը գար:

Անպարտաւոր բացի թուղթը և հետեւեալ տողերը կարդացի.

«Որովհետեւ այնպիսի մարդիկներ կան աշխարհի վերայ, որոնք շատ յանդուգն, շատ յանձնաւորաւոր և շատ լիրբ կը թուին մեր աչաց:

«Եւ նկատելով որ այդ մարդիկը իրաւունք չունին այդքան յանդուգն և այդքան լիրբ ըլլալու:

«Նկատելով որ ատենը կրնան չար օրիւնակ ըլլալ ուրիշներուն.

«Նկատելով որ այդ մարդիկ, իրենց այդ ձեւերովը, աւելի ուղտերու կամ ուղեղիւր ներու կը նմանին՝ քան թէ բանական ստեղծւած մարդերու:

«Նկատելով որ ատենը բռնած ընթացքը կրնայ գայթակղութիւն պատճառել ամեն տեսակ արարածներու, վասն զի այդ մարդիկը շատ ամբարտաւանական կերպարանքով կը պտըտին աշխարհի վերայ.

«Նկատելով վերջապէս որ այդ անձանց քաղաքը շատ ամպարիշտ է, իրենց գլուխը շատ ամուր է, իրենց աչքերն կովի աչքերու կը նմանին, և իրենց գէմքն ալ ապուշի գէմք է.

«Որոշեցինք ազդարարել աշխարհի որ եթէ այդ տեսակ անձինք չարունակին իրենց այդ տեսակ ընթացքին մէջ, ահագին փոթորիկներ պիտի յարուցանենք իրենց գլխուն և շանթահար պիտի խորտակենք անոնց ամբարտաւանութեան եղջիւրը:

(Ստորագրութիւն)

ԵՐԿԻՆՔ

Այս գրութիւնը, որ իրեն հարաւոր ձեւով իրեն նկատուելով և մանաւանդ իրեն շանթերովը զիս սարսափեցուց, այս գրութիւնը աշխարհի ուշադրութեանը կը յանձնեմ:

Շիտակը զրուցելու համար, երկինք իրաւունք ունին:

Տեա՛րք, ես քիչ մը անկողնաւալութիւնը կը սիրեմ: Մեր մէջ այնպիսիներ կան որոնք մեզի պատիւ չեն բերեր:

Այդ մարդիկը երբ որ երեսդ կը նային, կարծես թէ ութ օր զիրենք անօթի պահողի մը երեսը կը նային:

Երբոր քեզի կը պատահին, այնպիսի անհամ և բարկացող նայուածք մը կարծաւեն քո վերայ, որ կը կարծես թէ քեզ գողի մը կամ մարդասպանի մը կը նմանցնեն:

Երբ մարդոց մէջէն անցնին, այնպէս կը նային անոնց վերայ, եթէ երբեք բարեհաճին նայիլ, ինչպէս պիտի նայէիր դուն խողերու երամակի մը վերայ, որ կը գայ քու ճանքուղի վերայ չըջապատել և նեղել զքեզ:

Այդ տեսակ մարդիկ բարեբաղդաւոր շատ քիչ կը գտնուին: Մակայն գիտողի մը աչքին առաջ այնքան պօղպոյի կերեւան այդ մարդատեսաց անձերը, որ անոնց կոկորդէն բռնելով խեղդելու կը գայ:

Անոնցմէ մէկ հատը բաւական է ամբողջ քաղաքի մը արհամարհանքը և նախատինքը գրգռելու, այնքան ցուրտ է անոնց ցուցուցած կերպարանքը:

Գալելու ատենին, կարծես թէ սալաքարերը խորտակել կուզեն:

Նստելու ատենին, պիտի ըսէի որ ճղմել կուզեն իրենց տակ այն աթոռը կամ բազմոցը որուն վերայ պիտի նստին:

Երբ բարեւ տան մէկուն, որն որ շատ քիչ անգամ կը պատահի, կը կարծես թէ մեծ յանցանք մը կը գործեն կոր, այնքան գոռոզ և հպարտ է ձեւերնին և այնքան անարժան կը դառն իրենց նմանները իրենց բարեւին:

Այդ մարդոց բոլորն ալ երբեք խելք չունին, և աշխարհիս վերայ ամենէն ապուշ մարդիկը անոնց մէջ կրնան գտնուիլ:

Անոնք կը կարծեն. այնքան տկարամիտ և անձնատէր են, անոնք կը կարծեն որ աշխարհ միայն իրենց համար ստեղծուած է կամ թէ իրենք միայն աշխարհի համար ստեղծուած են:

Անոնք իրենց անձին այնքան հաւանած են որ չես կրնար զանոնք համոզել որ կը խաբւին կարծելով թէ ուրիշները իրենցմէ անպիտան են:

Մարդուս խելքը չկրնար հասնիլ թէ ո՞րքան կարեւորութիւն տուած են անոնք իրենք իրենց:

Ես կը հաւատամ որ անոնք եթէ քիչ մը խելք ունենային, շատ չարիքներ պիտի հասցունէին մարդոց:

Բայց, ինչպէս որ ըսի, խելք չունին, հաւի մը չափ կը մտածեն և իրեւ միակ խրամանկութիւն, իրենց վատութիւնը ունին:

Այո՛, չմոռնամ ըսելու որ անոնք ծայր աստիճան վատ են: Հակառակ իրենց լիրբ և ժպիւր կերպարանաց, անոնք ամեն վայրկեան կը դողան ուրիշներէն: Վասն զի կը կարծեն որ իրենց նմանները միշտ պատրաստ են զիրենք ծեծելու փետտելու:

Անոնք կը կարծեն թէ բոլոր մարդիկ կը նախանձին իրենց վերայ և թէ ամենքը կը ջանան զանոնք օր մը չէ նէ օր մը սպաննելու:

Մէր, գլխութիւն, կարեկցութիւն ատեն երբեք չկան իրենց սրտին մէջ: Անընդունակ են որ և է անկեղծութեան, և այնքան կոպիտ են որ եթէ երբեք կարենաս տեսնել, զանոնք որ մէկու մը քաղաքավարութիւն կը նեն, խնդալէզ կը մարիս անոնց ձեւերուն և ձախորդ կերպարանքին վերայ.

Անոնք աւելի դուրսութեամբ կը սիրահարին կառուի մը կամ շան մը՝ քան թէ որ և է ուրիշ մէկու մը:

Արդ, ես որ ամեն բանէ յառաջ կը սիրեմ մարդկութիւնը, կը փութամ վերոգրեալ ազդարարութիւնը աշխարհի առաջ դնել եւ աղաչել այդ մարդիկը, ուր որ ալ ըլլան, որ դադրին այդ իրենց այդ ապօրինաւոր կենցաղավարութենէն:

Ապա թէ ոչ, թող յիշեն այն շանթերը այն նկատելները, որոնք, կը կրկնեմ, զիս մասնաւոր կերպով անհանգիստ կընեն:

Երկինքէն զատ որ և է ուրիշ տեղէ եկած թուղթերը կրնան այնքան կասկածելի չըլլալ, բայց մտածեցէք անգամ մը, երկինքէն իջած թուղթ մը ի՞նչ փորձանքներ չկրնար բերել մարդուս գլխուն:

Ա՛հ, այն շանթերը, ա՛հ, այն նկատելները . . . :

ԱՐՔՈՍ

Անցեալ կիրակի քարոզիչին մէկը խօսելէն ետքը խոցը մտաւ. հոգնած ըլլալով թաշկինակը հանեց ու սկսաւ քրտինքը սրբել, Նոյն միջոցին երիտասարդ մը՝ որ քարոզը մտիկ ըրած էր, քարոզիչին խոցը մըտաւ ու սկսաւ վրայի հագուստները նետել:

— Ի՞նչ կընէք, հարցուց քարոզիչը, ես քարոզ տուի հոգնեցայ, դուք ինչ ըրիք:

— Ի՞նչ պիտի ընեմ, ես ալ քարոզդ մտիկ ըրի, անկէց հոգնեցայ . . . չնայնս արիւն քրտինքի մէջ պիտի խղճեմ:

— Իրաւ կըսէք:

— Սուտ ինչո՞ւ պիտի խօսիմ. բայց շատ ուրախ եմ. դալ շարժու եղբայրս ալ պիտի բերեմ, որովհետեւ խեղճը ամիսէ մը ի վեր հիւանդ կը պառկի. բժիշկները ամեն ճիշդ թավիշներ զինքը քրտնցնելու բայց չը յաջողեցան. հոս գայ ձեր քարոզը մտիկ ը-

նէ նե՛ւ՝ աղէկ գիտեմ որ կը քրտնի ու կը բացվի:

. . . Խմբագիր Թատրոն աղտախօս հանդիսի:

207 թիւ Թատրոնի մէջը Դէտ ստորագրութեամբ գրուած մը հրատարակած էիք, յորում Պ. Դէտը եւ իւր թիւ Գուգ կունձուքի թաղ. խորհրդարանը եկած եղեր է. և Պ. . . Կ տառերով նշանակեալ անձի մը հետ խօսեր է, որուն նկարագրութիւնները կընէ և պաշտօնները կը թուէ, դարձելով աւելի վարմունքն ու արժանիքը:

Որպէս զի ուրիշ մէկը չկարծուի Պ. Կ. էֆէնտին, և որպէս զի Պ. Դէտի գրած թիւր խօսքերը իրեւ ճամբիւ չհասկցուի Թատրոնի ընթերցողներէն, յանուն իմ պատուոյս եւ յանուն ճշմարտութեան ստիպեալ եմ սոյն հակիրճ գրութիւնս ուղղել ձեր Մեծապատուութեան խնդրելով որ բարեհաճիք մտաւայ թիւով հրատարակել զայն:

Ես էի թաղ. խորհրդարանը նստած երբ իմատիլէի բնակիչներէն Գիրէճեան Պ. Մարտիկ եկաւ ներկայացաւ, գրուած է՛ւ իսկէ մը ի ձեռին, յորում թէրզի Միհրան անունով մէկի մը համար վկայուած էր թէ՛ մահալէմիզ միւթէպէրանընտան թէրզի Միհրան իճատիյէ Կիւլիշան սօքաղընտա . . . և այլն կնքել առաջարկեց մեզ սոյն գիրը թաղ. խորհրդոյ կնքով, որպէս զի յիշեալ Միհրանը այս գրով ներկայանար կառավարութեան, և զօրաց համար կարելիք խօխաներէն առնէր կարելու:

Պ. Գիրէճեանի գալէն առաջ խորհրդարանը եկած էր թաղ. խորհրդոյ նախկին անգամ Չարազեան Յակոբիկ աղան, և կը խնդրէր մեզմէ թէ ասանկ է՛ւ իսկէ մը պիտի բերուի, կնքեցէք: Կը ճանաչեք թէրզի Միհրանը, հարցուցինք Չ. Յ. աղային. ո՛չ պատասխանեց: Եւ հոն խորհրդարանը ներկայ կը գտնուէր, Չէրազեան Յ. Աղան, երբ Գիրէճեանը եկաւ, և մեր խօսակցութեան ներկայ կը գտնուէր:

Պ. Գիրէճեանը յայտնեց մեզ թէ, իր բերած է՛ւ իսկէ մը այս էր, որուն համար Չ. Յակոբիկ աղային յանձնարարուած էր խօսիլ թաղ. խորհուրդին:

Կը ճանաչեմ, հարցուցինք Չէրազեանը Գիրէճեանէն: Ոչ, պատասխանեց: Դարձանք Չէրազեանէն հարցուցինք թէ, կը ճանաչեք թէրզի Միհրանը: Պատասխանեց չէ, այլ անոնց ընտանիքը եկեր և իրեն քրոջը աղայերէն, ինքն ալ յանձն առեր էր խորհրդին խօսիլ: Բսինք Պ. Գիրէճեանին թէ, պէտք է խորհուրդիս ծանօթ մէկ անձի մը ստորագրութիւն ըլլայ եւ իսկէ մը վրայ իբրեւ վկայ թէրզի Միհրանին Գիրէճեանը ըլլալուն, որպէս զի խորհրդոյս կողմէն վաւերացնէինք: Ասոր ի պատասխան, Պ. Գիրէճեանը ըսաւ որ, ո՞վ պիտի գտնեմ այդ վկայութեան համար. դոնէ միայն թէրզի Միհրանը իմատիլէցի ըլլալուն եւ ինքեցէք, միւթէպէրը ի բաց հանելով:

Հանեցանք, և հետեւեալ օրը ըստ այսմ եւ իսկէ մը գրեց բերաւ, քէհային հետ տու մարներուն մէջ նայեցանք որ Կիւլիշան փողոցը թէրզի Միհրանը չկայ, այլ թահրի ճէտիտ փողոցը կը բնակի Գիրէճեանի մը արդեօք ա՞ն է հարցուեցաւ Գիրէճեանէն: Այո, պատասխանեց, ուրեմն երբ թէրզի չէ, ինչո՞ւ սուտ կը գրէք և մեզ սուտը կնքել կուտաք, ըսինք. և թէրզի բառն ալ աւրեցինք սոսկ Միհրանի համար իմուխապէրը կնքեցինք:

Տասն զըշ ուղեցինք յանուն եկեղեցւոյն և դպրոցին, ինչպէս որ սովորութիւն է ամեն եւ իսկէ մը կնքելուն, և ամեն թաղ. անիկայ ըսաւ որ եթէ ստակ վճարէք, ի՞նչ հարկ կար

Երբեք չենք տալ: Եթե աղքատութեան հա-
մար չենք կրնար վճարել, պատասխանեցինք.
պէտք է քննել այդ մարդը թէ իրօք աղքատ
է, և այն ժամանակ ձրի կուտանք, ինչպէս
շատերու կուտանք, բայց եւրոպայի գործող ու
եկեղեցի չկրնար հոգալ:

Քանի մը յորդորներ եւս շարունակեցինք
յանուն եկեղեցւոյ և դպրոցի, պարոնը եւս
խաղէր չառնելով, պուշտալով խորհրդարա-
նէն դուրս ելաւ, խիստ անվայելուչ վարմունք
և խօսքեր ընելով:

Ահա եղելութիւնը: Արդ, . . .
խմբագիր, մարդ մը որ իր անձնուէր և հա-
ւատարմ ծառայութեամբ բաւական տարի-
ները թաղիս եկեղեցւոյն, դպրոցի և հասա-
լակոյ օգտին ծառայելով, ամենեցուն վար-
կը վայելելու արժանի եղած է, այսպիսի աղ-
քատիկ թաղի մը. անձուկ վիճակի մը մէջ
թաղ. խորհրդոյ անդամ գտնուելով կրցեր է
եկեղեցւոյ և վարժարանի ծախքերը հայթայ-
թել իր Մեծ. անդամակցոց հետ. այսպիսին
արժանի է հրապարակական պարտաւանաց,
այն ինչ իրաւունք ունի իր պաշտօնին մէջ
արթուն մնալու որպէս զի սուտ գրեթէ չկնքէ,
որպէս զի մէկըմէկ չճանցողներու յանձնարա-
րութիւնը կուրորէն չընդունի, որպէս զի դըպ-
րոցի և եկեղեցւոյ հասոյթներուն տէր ըլլայ,
և որպէս զի չներէ որ թաղ. խորհրդարանը
նշաւակ դառնայ սոսկակաւի մը:

Արդ, Մեծ. խմբագիր, անշուշտ եթէ
դուք գիտնայիք այս եղելութիւնը այսպէս,
չպիտի հաճէիք այն կիրքոտ և թիւր դրուածք
հրատարակել, գրուած մը որ կը թշնամանէ
թաղ. խորհրդոյ մը պատիւն, և որուն գրել
տուողը թագուն շահեր և նպատակներ ունի
զոր մեք քաջ կը ճանաչեմք, և եթէ արի է,
թող իր ստորագրութեամբ հրապարակն երես
որպէս զի իր անձը, իր շահերը, իր անցեալն
և իր ապագայի բաղձանքները ու ջանքերը
ցուցնենք մենք ալ հրապարակաւ:

23 նոյ. 1875

Մնամ յարգանք
ի Գիմայ թաղ. խորհրդոյ
Ատենադպիր
Պ. Յ. Մերկերեան

Երիտասարդին մէկը օր մը թաղի մը
դպրոցին վրայ դիտողութիւն քննած ատենը
յանդիմանեցին զինքը ըսելով թէ՛ դուն այս
թաղէն չես, մեր գործին չես կրնար խառ-
նըվել:

Քանի մը օր ետքը նոյն թաղէն մար-
դուն մէկը ծովը կիցայ ու բախտը անանկ
կը բերէ որ յանդիմանութիւն ըսողն ալ, որ
լաւ ըզլալ գիտէր, հան կը գտնվի . . .

— Եթէ չենք վիճարկու մա մարդը ա-
ղաւան կը գտնու իրեն:

— Ես այս թաղէն չեմ, կը պատասխա-
նէ երիտասարդը:

ԳԼԽԱՐԿԻ ՄԸ ՍԱՆՍՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

— Պարի երթաւ Սուրբիկ հանրմ:

— Պարին հոգիդ ճանրմ:

— Աս ո՞ւր պարով նայինք ասանկ ախա-
լաւի:

— Անխալաւի քեզի կը վայել ըսել մեղայ,
ես ի՞նչ եմ հագեր քի, մէկ ֆատնէ մը,
դուն նայէ որ խառնեցեք պէպէք դարձեր ես:

— Մայրնալ չուզէր, առջինը 60 դուրուշ
նոց խառնեց ֆատնա մը, ան ալ պանա ըլլայ:

— Հապա տահա ի՞նչ պիտոր հագնէիք,
զէհէր սէքսէն քէսէիին կնիկն էի մեղայ:

— Էյ քա սէքսէն քէսէիին կնիկը քա-
նի հոգի ունի:

— Մէկ հոգի մը ունի տմա, օսկի շատ
ունի օսկի, հէմէն մենէ է վախեր ան կուօղ
օսկին:

— Ըհ, հիշ ալ ինչ էվէլ տեղ մը ունե-
ցած չըլլար, օսկի ունի նէ իրեն է ինծի քե-
զի ինչ, էս նայիմ քի իմ օրս օր ընեմ տէ
անկէ աղէկ օր արեւ տեսնամ:

— Էյ ալահալէմ տուն ալ Պէյօղլուի
թարաթը պիտի երթաս:

— Պէյի, ինչընք շաբա մը կապել պի-
տամ տէ, խաղիլը կայ նէ՛ տուն ալ հետս ե-
կուր տէ տիխաթ ըրէ:

— Շատ աղէկ, էս շաբաթին խանու-
թը կործ մը չունիմ ամա արթըն խաթէրդ
համար կուգամ:

— Այ, ան մատամալօ շաբաթին անը-
ման պիչիմէն նա՞սըլ ետտ էղանք. աճապ աս
ձմեռուան մօտան նա՞սըլ է, ի՞նչ ալ ըլլայ
կէնէ մատամալօ, կէնէ մատամալօ, էս աս
տարիքս էկայ անանանկ սէվիմի շաբաթ չի
տեսայ:

— Է, հա, հա, սուտ չես, անոր համար
վրան խաղեր օրեւաներ պիչէ հաներ են:

— Քա հապա սատէ օրեւա՞: Եա քատ-
ուինքը, էս ան պաները, ըհ . . . հա իշ-
տէ գատրինքը:

— Էկանք, ա՞ս է քու շաբաթիդ:

— Չէ մէկալն է: (Ներս կը մտնեն)

— Սապահ հայրը մատամ:

— Սապահ հայրը:

— Պանա պիչ կիւզէլ, էյի, կուսթօլու
պիչիմի, պիւր շաբա:

— Նէ՛ օլաճագ, քատիֆէ, եօքսա . . .

— Քա հա մեղայ, հէլպէթ քատիֆէ,
սօրմա՞ք նէ օլաճագ, պիւր աթ պիւր տէվէ տիւր
զէհէր, պուշտալ զըմը պիւր շաբա:

— Բէք էյի, մա, պիւրիսիդ պու սէնէ
մալար բահալ:

— Էյ դաշա՞ տըր քի:

— Իքի պուշտալ լիւրա:

— Ի՞նչ տամ քա կէնճ. երկուք ըսեմ
նէ կը սըդօղի կըսես:

— (Մատամը որ Հայերէն կը հասկնար,
քիթին տակէն խնդալով) Հէմ նէ՛ ընկ չի-
չէք օլաճագ:

— Ի՞նչ պիտոր տաս, հէլէ մը նայինք տէ
անանկ:

— Էյնէ հիշ տէնիզտէ պալըք բաղար օ-
լուր, պիւր կէօրէլիմ տէ օնա կէօրէ:

— Ֆէրէ արուբանօ իլուլուտի ալաուիա-
թի սիզէ պիւր մալ վէրէճէյիմ ամա պաքը-
նըլ էյնէ մալ վառ մի պաշկա եէրտէ:

— Դաղէկները կարմիրը շատ ձերմալը
քիչ աղէկ չէ՞ քա կէնճ:

— Տուն կիտես ամա, կարմիրը թիւք
իչի է կըսեն:

— Քա չէ տուն ալ տալս ըսաւ քի չէ-
լէպի Սնտօնաքիին կնիկն ալ անանկ ծաղիկ
տըր է:

— (Մատամը քիթին տակէն խնդալով)
Իշտէ պաքընըլ, պիւր կիւլ քըրմըլի, պիւր
վանէլեա, վան կիւլի պէյաղ, պիւր մէնէքէ
կիւլի:

— Էյ մատամ չիչէք բաղարը իստէմէ-
յօր պէնիմ առքատալըմ:

— Նէ՞ տէմէք պէն տէմէմ հէվիսի ալ,
իսթէ, իսթէ ալ:

— Էյ նա՞սըլ են աս վարդերը քա կէնճ
ինծի աղէկ պիտի վայելն հէ:

— Էյ տուտու. սէյլէ հանկըսընը ալա-
ճագ:

— Կարմիր վարդ մը իլէն, մէյմալ մէ-
նէքէ կիւլի մը, մէյմալ վան կիւլի մը քիչ
մալ սարմալըն առնենք հէ՞ քա վարդուկ:

— Սարմալըն ի՞նչ պէլա է, ախտէրի
խանութ ալ պտոր պանաս կիւլուդ վրայ, քիչ
մը մօռ մէնէքէ էղաւ կնաց:

— Բէք էյի տուտու աննատըմ նէ իս-
թէյօրսանըլ:

— Քա վա՞յ կուղ սուռաթըլ աս հայճա
ալ կիտէ կոր եղեր. քա ըսել է քի մէկալ ը-
սածնիս ալ հասկցաւ:

— Քա հապա սատէ ի՞նչ են քի եէթ-
միշ իքի պուշտալ միլլէթին լէզուէն կը հաս-
կընան տէ կէնէ չիլթիմալի կուգան:

— Էյ քա կինը չի կըտրեղինք նէ:

— Պիղ տուտու պիւր տէֆա սէյլէ քի-
եաթ:

— Քա նայէ կէնէ հասկըցաւ:

— (Գիտարկը Սուրբիկ տուտուին գլուխը
դնելով) Իչթէ պաք այնա, նէ՛ կիւզէլ եա-
բըլար. նէ՛ կուսթօ, նէ՛ մալ:

— (Սուրբիկ տուտու հայելին նայելով)
Էլինէ սաղըք ամա, ախ նէ՞ տէյիմ:

— Մա նէ՞ վար զարար, պէյլէ տէ մօ-
տա վար պէյաղ տա:

— Պէն իսթէմէմ պէյաղ մօտա, ինտօր
է քա կէնճ:

— Պարով հինցընես շատ աղուր:

— Էյ իքի լիւա վերէճէյիմ մատամ
տառըմա՞սըն եա:

— Եօք տուտու պիւր սէօղ, պիւր բարա
աշաա օլմաղ:

— Էյ ալ:

— Պէրէքեաթ վէրսին:

— Ատիօ մատամ:

— Ատիօ տուտու:

ԳԵՏ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ԹԱՏՐՈՆԻ

Առ Պ. Ս. — Աս ի՞նչ է, քիթդ ինչոք
հաղար կտոր կըլլայ, հարուստ ես նէ՛ ինծի
օգուտ ունի՞ս. կամ ինծի չափ աղգին ծա-
ռայած ունի՞ս որ պարտաւոր ըլլամ զքեզ
տեսած ատենս գետնէն խոնարհութիւն ը-
նել. բանդ գնա՛, էֆէնտի, էս քեզմէ շատ
օգտակար անձ մ'եմ թէ մարդկութեան և
թէ աղգիս, քեզի կը վայել գետնին տակէն
բարեւել զիս:

Տէր Հայր. — Կարծեմ որ քու պարտ-
քիդ համար ժամակոյք բանտի մէջ պառկե-
ցանքը քիչ մը անխառնութիւն է: Գիտեմ
որ դուն ալ նեղ վիճակի մէջ ես, բայց քիչ
մը հոգ տար ու խեղճ ժամակոյք սա փոր-
ձանքէն աղատէ:

Առ Պ. Գ. — Մենք փառք տալու ենք
Աստուծոյ. Մշակին խօսքին նայելով՝ Ռուս
սիդ Հայերը աղգութեան զգացումն ըրո-
րովին կորուսեր են, մինչեւ անգամ առա-
ջարկեր են Մշակի խմբագրին որ, Հայերէն
լրագիր չի հրատարակէ:

Առ Օր. Յ. — Այդ երիտասարդը չեմ
ուզեր ըսէ, լինայ երթայ, ինչ հարկ կայ
անօգուտ խօսքերով ծնողոյդ գլուխը ցաւ-
ցընելու:

Առ Տ. Ի. — Տիկին, ներեցէք, խահ-
վէի մէջ այսչափ հոգալ չեն գներ:

Առ Պ. Գ. — Անձրեւի օրերը կամ լաւի
մը առ և կամ տուն մը դաշած ատենդ պօ-
լիսներդ հանէ ու այնպէս վեր ելիր որ տալս-
տակները կամ գորգերը չը մնառես:

Առ Օր. Ե. — Որչափ հոգալ էք, լաւի-
ներդ ձեր ձեռքով հանէք նէ չըլլար, ա՛հ,
օրիորդ, ձեր լաւիները սպասաւորներնուդ
հանել մի՛ տաք, չը գիտէք թէ ինչ կ'ըզայ
այն սպասաւորը երբ ձեր փորքիկ ոտքերը
իր ձեռացը մէջ կը գտնէ . . . գլխութիւն,
օրիորդ, գլխութիւն:

Առ Օր. Ս. — Հաւերուն կեր պիտի
տամ ըսելով հաւնոցին ետեւէն Պ. . . Ս. . . ին
հետ տեսակցիլդ քիչ մը պաղ կերեւայ կոր
ինծի:

Առ Պ. Վ. — Բարեկամ, քիչ մը բացէն,
քուկին միտքդ ձուկ որսալ չէ, ապուշ չենք
այնչափը կը հասկնանք . . . նաւակին մէջ նըս-
տիլ ու եւլներուն առջեւը երկաթ նետել
հէ՛ . . . նաւուդ առագաստները բաց նայիմ:

